
Folketrygdloven og legens arbeid overfor NAV

Live Henriksen og Øystein Løvåsdal

Rådgivende overleger

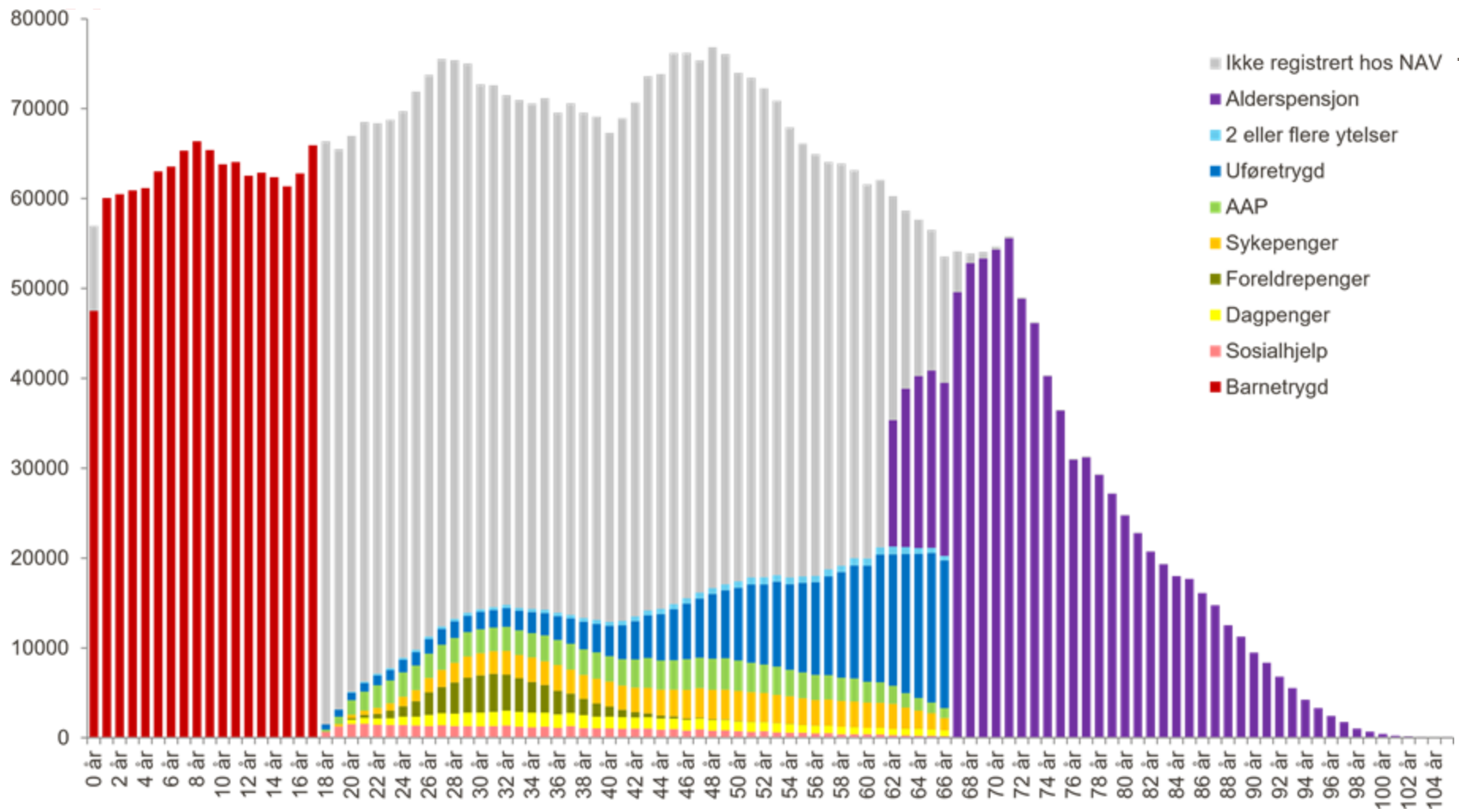
NAV Vest-Viken

Ytelser fra NAV

- Folketrygden er et forsikringssystem. I løpet av livet vil alle motta en eller flere ytelser fra NAV. Fra 0-18 år mottar alle barnetrygd. Fra 67 års alder mottar alle alderspensjon.

Ytelser fra NAV

- Neste bilde viser hvordan ytelser fra NAV fordeler seg mellom ulike aldersgrupper i Norge. Bruk litt tid på å studere dette.
- En utfordring for at folketrygden skal være bærekraftig, er at det i årene som kommer vil bli færre personer i arbeid per mottaker av alderspensjon. Legg merke til toppene på det grå området. Toppene forteller oss at antall mottakere av alderspensjon vil øke.
- Det er viktig at leger, som premissleverandører for helsebaserte ytelser, er klar over dette.

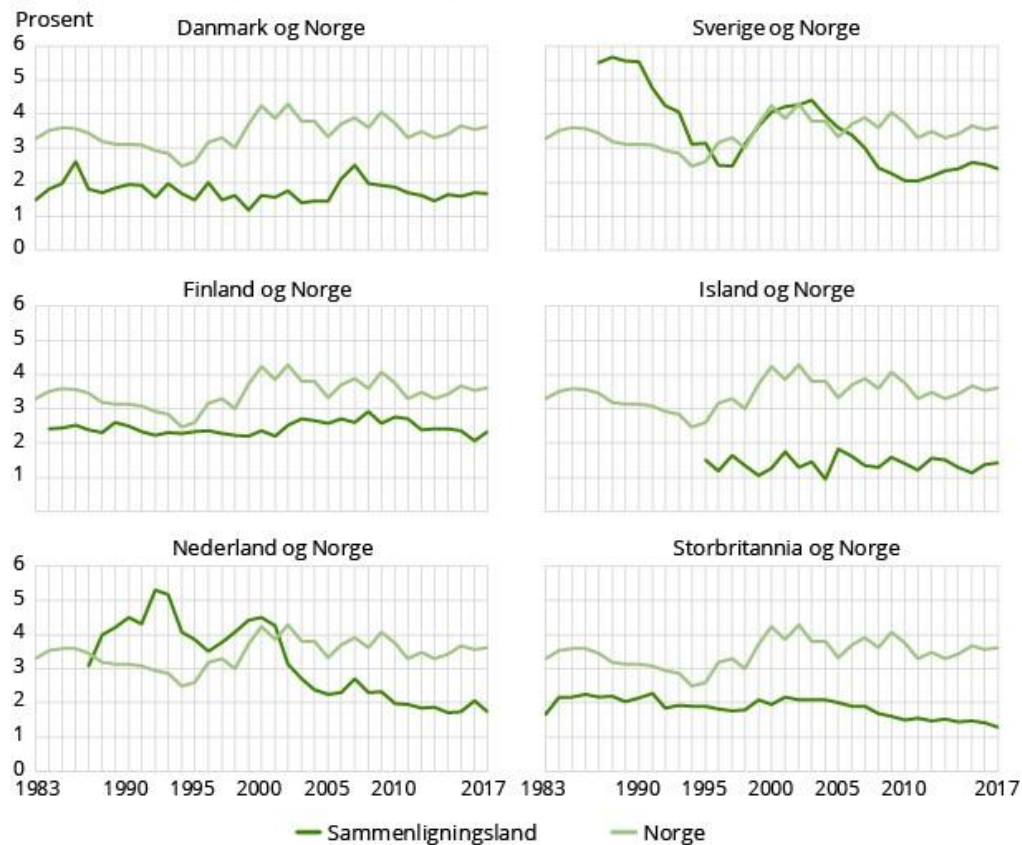


Norge og andre land

- Neste bilde viser en sammenligning av sykefraværet i Norge og andre land.
- Det er visse usikkerhetsmomenter ved internasjonale sammenligninger av sykefraværstall. De ulike velferdssystemene er ikke direkte sammenlignbare. Allikevel er det dekning for å si at Norge har høyere sykefravær enn andre sammenlignbare land.
- Det finnes ikke belegg for å si at forholdene i norsk arbeidsliv er verre enn i andre land, der sykefraværet er langt lavere.

Norge og andre land

Sykefravær av minst én ukes varighet som prosent av alle sysselsatte. 1983-2017.
Norge sammenlignet med andre land



Kilde: Arbeidskraftundersøkelsen i de ulike landene. Filuttrekk fra Eurostat.

FOLKETRYGDLOVEN

§ 1-1 Formål

- Folketrygdens formål er å gi **økonomisk trygghet** ved å sikre inntekt og **kompensere for særlige utgifter** ved arbeidsløshet, svangerskap og fødsel, aleneomsorg for barn, sykdom og skade, uførhet, alderdom og dødsfall.
- Folketrygden skal bidra til **utjevning av inntekt** og levekår over den enkeltes livsløp og mellom grupper av personer.
- Folketrygden skal bidra til **hjelp til selvhjelp** med sikte på at den enkelte skal kunne forsørge seg selv og klare seg selv best mulig til daglig

Når spør NAV etter helsevurderinger?

- Sykepenger
- Arbeidsavklaringspenger
- Uføretrygd
- Pleiepenger
- Hjelpemidler
- Grunn- og hjelpestønad
- Yrkesskade og -sykdom

Innhold i legeerklæringer

- Dokumentasjon av sykehistorie, utredning og behandling
"Medisinske opplysninger"
- Funksjons- og arbeidsevnevurderinger
- Andre vurderinger av årsaksforhold
 - For eksempel: yrkessykdom og –skade

Funksjons- og arbeidsevnevurderinger

- Funksjonsevne og Arbeidsevne er to viktige begreper i trygdemedisinen.
- Arbeidsevnen er sentral når NAV fatter vedtak om tiltak og ytelser
- For NAV er arbeidsevne et omfattende begrep, som i tillegg til helse er avhengig av forhold som kompetanse, utdanning, alder, språk, arbeidsmarked, mm.

Eksempel: Man kan ha omfattende somatiske helseutfordringer, og allikevel fungere i 100% arbeid. Man kan være psykisk og somatisk frisk, men allikevel ha redusert arbeidsevne pga. andre forhold, som eksempelvis manglende språkferdigheter og formell kompetanse.

Funksjons- og arbeidsevnevurderinger

- En slik helhetlig vurdering av arbeidsevnen er det NAV som gjør. For å gjøre en god vurdering av arbeidsevnen, er NAV avhengig av at legen har gjort en god vurdering av funksjonsevnen.
- Når NAV spør legen om vurdering av en persons funksjonsevne, ønsker NAV konkrete svar og eksempler på hvordan sykdom/skade påvirker livsutfoldelse, hverdagsliv og arbeidssituasjonen.

Eksempel: Det kan dreie seg om hvordan problemer med bevegelsesapparatet er til hinder for å utføre bestemte oppgaver. Det kan dreie seg om hvordan psykiske helseproblemer påvirker interaksjon med andre mennesker, omsorgsevne for barn, evne til å ivareta egen helse, økonomi, og bosituasjon.

Funksjons- og arbeidsevnevurderinger

- Diagnoser og bildediagnostikk alene har ofte av begrenset verdi for NAV.
- Skjema «Legeerklæring ved arbeidsuførhet» ber legen om å vurdere arbeidsevne, ikke bare funksjonsevne som forklart her. Det viktige er at legen gjør en god funksjonsvurdering. I den grad legen skal mene noe om arbeidsevne, er det bare den delen av arbeidsevnen som kan relateres til helseproblemer man skal mene noe om. Hvordan språk, kompetanse, alder osv. påvirker arbeidsevnen, skal overlates til NAV å vurdere.
- Helsevesenet er ekspert på helse/sykdom. NAV er ekspert på arbeid.

Inngangsvilkår ved helserelaterte ytelser

- Er arbeidsevnen vesentlig nedsatt?
- Skyldes det nedsatt funksjonsevne?
- Er nedsatt funksjonsevne pga. sykdom/skade/lyte, en vesentlig årsak/hovedårsak til den nedsatte arbeidsevnen?

§ 21-4 Innhenting av opplysninger og uttalelser

- Ved behandling av krav om ytelser eller kontroll av løpende ytelser og tidligere utbetalte ytelser etter denne loven har Arbeids- og velferdsetaten rett til å **innhente nødvendige opplysninger fra behandlingspersonell** og andre som yter tjenester for trygdens regning.
- De som gir behandling eller yter tjenester for trygdens regning, **plikter etter krav fra Arbeids- og velferdsetaten å gi de erklæringer og uttalelser som er nødvendige for at etaten skal kunne vurdere rettigheter og plikter etter denne loven.** Det samme gjelder andre særskilt sakkyndige. I en legeerklæring om sykefravær plikter legen å opplyse om en sykdom eller en skade kan ha sammenheng med arbeidssituasjonen.
- De som blir pålagt å gi opplysninger, erklæringer og uttalelser, plikter å gjøre dette uten ugrunnet opphold og uten hinder av taushetsplikt.

§ 8-8 Medlemmets medvirkning

Medlemmet har plikt til å gi opplysninger til arbeidsgiveren og Arbeids- og velferdsetaten om **egen funksjonsevne** og bidra til at hensiktsmessige tiltak for å tilrettelegge arbeidet og **utprøving av funksjonsevnen** blir utredet og iverksatt

Arbeidsmiljøloven/tilrettelegging

- AML § 4.6 Særlig om tilrettelegging for arbeidstakere med redusert arbeidsevne
- Arbeidsgiver har ikke krav på å få vite diagnoser eller andre personlige forhold i forbindelse med sykdom/fravær fra arbeidet.
- Men: Arbeidsmiljøloven (AML) pålegger arbeidstakere å informere arbeidsgiver om hvilken konsekvens sviktende helse har for funksjonsevnen og derav arbeidsevnen. Dvs. : Hva kan man klare å gjøre og hva klarer man ikke.
- Arbeidsgiver har i følge AML plikt til å drive systematisk oppfølging av sykmeldte arbeidstakere og å tilrettelegge for arbeid, helt eller delvis, dersom det er mulig.

Sykepenger

§ 8-4 Arbeidsuførhet

1. Sykepenger ytes til den som er **arbeidsufør** på grunn av en **funksjonsnedsettelse** som klart **skyldes sykdom eller skade**. Arbeidsuførhet som skyldes sosiale eller økonomiske problemer o.l., gir ikke rett til sykepenger.
2. For å få rett til sykepenger skal medlemmet så tidlig som mulig og senest innen 8 uker prøve seg i arbeidsrelatert aktivitet (....) unntatt når **medisinske grunner klart er til hinder** for slik aktivitet. §8-4

Det kan unntaksvis likevel ytes sykepenger utover 8 uker dersom **arbeidsrelaterte aktiviteter ikke kan gjennomføres på arbeidsplassen**. (Ikke mulig å tilrettelegge arbeidet)

§ 8-7 Dokumentasjon av arbeidsuførhet

- For at medlemmet skal få rett til sykepenger, må arbeidsuførheten dokumenteres med legeerklæring.
- **Vurderingen av arbeidsuførheten skal ta utgangspunkt i en funksjonsvurdering.**

Sykepenger

- 1 år – 52 uker, uavhengig av sykmeldingsgrad
- Etter 67 år – 60 dager
- 100 % lønn opp til 6 G. Men i mange tilfeller betaler arbeidsgiver mellomlegget opp til 100% lønn, både i privat og offentlig sektor.
- Gradering 10-90 %
- Egenmelding 4x3 dager, eller 3x8 dager etter avtale i bedriften
- Det kreves sykmelding fra 4. dag eller 9. dag
- Arbeidsgiver betaler de 16 første dagene av et sykefravær

Ulike former for sykmelding

- **Egenmelding**
- **Gradert sykmelding**
- **Avventende sykmelding**
- **Full sykmelding**
- **Sykmelding for enkeltstående behandlingsdager**
- **Friskmelding til arbeidsformidling**

Symptomdiagnoser

NAV ser:

- Økt bruk av lettere psykiske lidelser som sykmeldingsdiagnose
 - Situasjonsbetinget psykisk ubalanse
 - Uspesifiserte psykiske symptomer/plager
- Økning i bruk av symptomer/plager som diagnose

Manglende presisjon på diagnoser er et hinder i oppfølgingen av sykmeldte

Ved symptomdiagnoser: Strengere krav til god funksjonsvurdering. Det bør være en plan for utredning.

Nyttig verktøy

- Faglig veileder for sykmeldere
 - Diagnosespesifikke anbefalinger
 - Helsedirektoratet sin nettside

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/sykmelderveileder>

- Statistikkverktøy for sykmeldere
 - Legen får mulighet til å se, og sammenligne egen sykmeldingspraksis med andres.
 - Lenke finnes i de fleste EPJ-systemer. Man kan også logge seg inn fra NAV sine sider.

Arbeidsavklaringspenger

§ 11-5 Nedsatt arbeidsevne

- **§ 11-5.Nedsatt arbeidsevne – krav til årsakssammenheng**

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at medlemmet har fått arbeidsevnen nedsatt med minst halvparten. Sykdom, skade eller lyte må være en vesentlig medvirkende årsak til den nedsatte arbeidsevnen.

Ved vurderingen av om arbeidsevnen er nedsatt, skal det blant annet legges vekt på helse, alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn og arbeidsmuligheter på steder der det er rimelig at medlemmet tar arbeid.

Arbeidsavklaringspenger

- 1-3 år (gis et år av gangen)
- 2/3 av tidligere lønn
- NAV vurderer hvilken bistand personen trenger for å skaffe eller beholde arbeid
- NAV gjør en arbeidsevnevurdering
- Ca 2/3 av de som får AAP kommer fra sykepenger, resten fra sosialstønad, arbeidsledighet og skole/utdanning

Arbeidsevnevurdering, AEV

- Gjøres av NAV veiledere som jobber i oppfølgingsteam
- Omtrent 17.000 AEV/måned
- 60 % av alle AEV skyldes søknad om arbeidsavklaringspenger (AAP). Disse brukerne har vanligvis vært sykmeldt et år
- 10 % skyldes søknad om uføretrygd. Disse har vært ute av arbeid i 1- 6 år (sykepengen og AAP)

Legeerklæring ved arbeidsuførhet

- Blir bedt om ved alle helserelaterte ytelser
- Eldre skjema som trenger revisjon
- Fokus på diagnose og funksjonsvurdering
- Grunnlag for NAV sin vurdering av om det medisinske vilkår er oppfylt
- Legen er premissleverandør til NAV
- NAV-veiledere har vanligvis ikke medisinskfaglig bakgrunn. Konsulterer rådgivende lege ved behov.

Rådgivende leger

Rådgivende lege bistår NAV-veileder i medisinskfaglige spørsmål

- «Oversetter» medisinsk dokumentasjon
- Vurderer om en sak er tilstrekkelig opplyst
- Vurderer om sykdom kan forklare observert bortfall av funksjonsevne til arbeid
- Vurderer om det er uforsvarlig at en person deltar i arbeidsrettede tiltak

Det er mulig for fastleger å ta kontakt med rådgivende lege i sin kommune

Hva forventes ved en funksjonsvurdering

- **Beskrivelse** av funksjonsevnen
- **Årsaker** til nedsatt funksjonsevne? Medisinske?
- **Vurdering** i forhold til arbeidskrav på en konkret arbeidsplass. Se også bilde 11. Legen forventes ikke å ha oversikt over krav som stilles i alle ulike yrker og på ulike arbeidsplasser.

Medisinsk rådgivning

- Veileder innhenter råd fra NAVs rådgivende lege når det er uklart om:
 - den medisinske dokumentasjonen er tilstrekkelig
 - all hensiktsmessig behandling er prøvd
 - det er medisinsk forsvarlig å gjennomføre arbeidsrettede tiltak

Legg merke til at NAV vurderer om all hensiktsmessig behandling er prøvd. Ikke nødvendigvis om all mulig behandling er prøvd. Her er informasjon fra fastlegen viktig.

Innføring av ny reaksjon § 11-9

- **Ilegges ved unnlatelse av å**
 - møte til bestemte møter hos NAV
 - møte ved oppstart av tiltak eller til behandling
 - sende inn bestemt dokumentasjon innen frist
- **Reduksjon av én dags stønad**
- **Omfang og situasjoner vil reguleres i forskrift**
 - Et av unntakene for illegg av reduksjon er sykdom

Uføretrygd

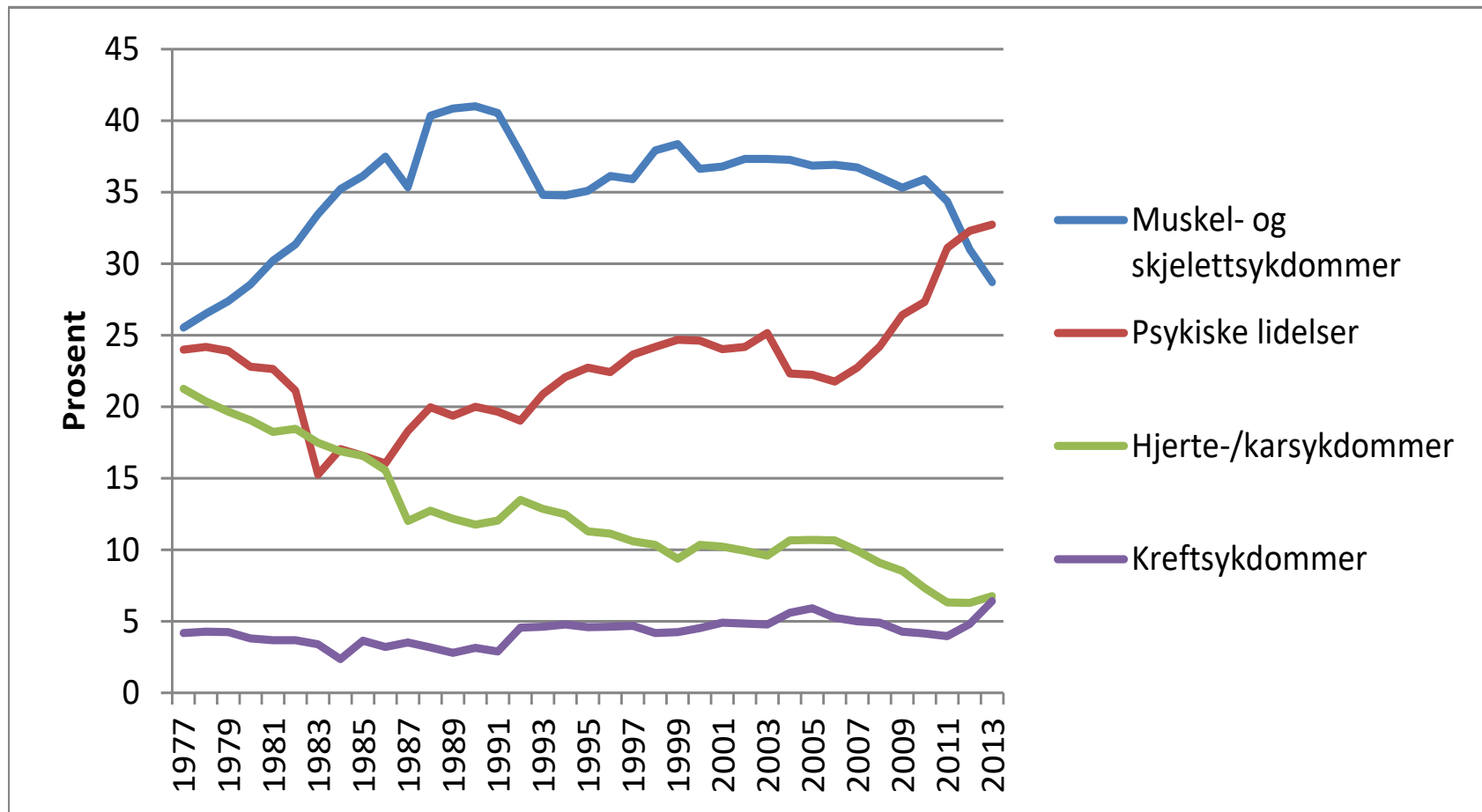
Uføretrygd

- Varig ytelse
- Sykdom/skade må være hovedårsak til at arbeidsevnen er nedsatt
- Kan være gradert, men arbeidsevnen må være minst 50 % nedsatt.
 - Krav til minst 40% nedsatt arbeidsevne hvis søker kommer fra AAP
 - Krav til minst 30% nedsatt arbeidsevne hvis den nedsatte arbeidsevnen skyldes yrkessykdom/yrkesskade
- For de fleste en bedre økonomisk ytelse enn AAP

Lovteksten (Ftl Kap 12)

- Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende har **varig sykdom, skade eller lyte**. Når det skal avgjøres om det foreligger sykdom, legges det til grunn **et sykdomsbegrep som er vitenskapelig basert og alminnelig anerkjent i medisinsk praksis**.
- Den medisinske lidelsen må ha medført en **varig funksjonsnedsettelse** av en slik art og grad at den utgjør **hovedårsaken** til nedsettelsen av inntektsevnen/arbeidsevnen.
- Sykdom → Funksjonstap → Tap av arbeidsevne

Diagnosefordeling av nye uføretrygdte 1977–2013



Norsk funksjonsskjema

- De neste 4 bildene viser Norsk funksjonsskjema. Dette skjemaet kan være et god utgangspunkt når legen gjør en funksjonsvurdering. Noen leger velger å la pasienten fylle ut skjemaet på forhånd. Noen leger velger å legge det ved legeerklæringen til NAV. Det er ofte svært nyttig for NAV.

Norsk Funksjonsskjema

Ferdig utfylt skjema bringes med til legen din.

Har du av helsemessige grunner hatt vansker med å utføre følgende aktiviteter i løpet av **den siste uken**? Sett et kryss i den ruten som du synes passer best ved hvert spørsmål. Passer ikke spørsmålene riktig i din situasjon, ønsker vi at du likevel svarer så godt du kan. Hvis et spørsmål ikke er aktuelt for deg, f.eks fordi du aldri kjører bil, kan du sette en strek over spørsmålet.

Har du hatt vansker med å utføre følgende aktiviteter i løpet av **den siste uken**?

Gå/stå	Ingen vansker	Noe vansker	Mye vansker	Kan ikke
Stå	☐	☐	☐	☐
Gå mindre enn 1 kilometer på flat mark	☐	☐	☐	☐
Gå mer enn 1 kilometer på flat mark	☐	☐	☐	☐
Gå på skiftende underlag	☐	☐	☐	☐
Gå i trapper	☐	☐	☐	☐
Handle dagligvarer	☐	☐	☐	☐
Ta på sko og strømper	☐	☐	☐	☐

Holde/plukke	Ingen vansker	Noe vansker	Mye vansker	Kan ikke
Plukke opp en mynt fra et bord med fingrene	☐	☐	☐	☐
Holde og styre et ratt med hendene	☐	☐	☐	☐
Kjøre bil	☐	☐	☐	☐
Lage mat	☐	☐	☐	☐
Skrive	☐	☐	☐	☐
Utføre vanlige oppgaver alene	☐	☐	☐	☐
Drive med dine fritidsaktiviteter	☐	☐	☐	☐
Kle av og på deg	☐	☐	☐	☐

Løfte/bære	Ingen vansker	Noe vansker	Mye vansker	Kan ikke
Løfte en tom bruskasse fra gulvet	☐	☐	☐	☐
Bære handleposer i hendene	☐	☐	☐	☐
Bære en liten sekk på skuldrene eller ryggen	☐	☐	☐	☐
Skyve og dra med armene	☐	☐	☐	☐
Gjøre vanlig rengjøring	☐	☐	☐	☐
Gjøre klesvask	☐	☐	☐	☐

Har du hatt vansker med å utføre følgende aktiviteter den siste uken:

Sitte	Ingen vansker	Noe vansker	Mye vansker	Kan ikke
Sitte på en kjøkkenstol	☐	☐	☐	☐
Bruke bil som passasjer	☐	☐	☐	☐
Bruke kollektivtransport som passasjer	☐	☐	☐	☐

Mestre	Ingen vansker	Noe vansker	Mye vansker	Kan ikke
Være oppmerksom og konsentrert	☐	☐	☐	☐
Arbeide i gruppe	☐	☐	☐	☐
Rettlede andre i deres aktiviteter	☐	☐	☐	☐
Mestre ansvar i dagliglivet	☐	☐	☐	☐
Mestre dagliglivets påkjenninger og belastninger	☐	☐	☐	☐
Takle kritikk	☐	☐	☐	☐
Styre sinne og aggresjon	☐	☐	☐	☐

Samhandling/kommunikasjon	Ingen vansker	Noe vansker	Mye vansker	Kan ikke
Huske	☐	☐	☐	☐
Oppfatte muntlige beskjeder	☐	☐	☐	☐
Oppfatte skriftlige beskjeder	☐	☐	☐	☐
Snakke	☐	☐	☐	☐
Delta i samtale med flere personer	☐	☐	☐	☐
Bruke telefon	☐	☐	☐	☐

Sanser	Ingen vansker	Noe vansker	Mye vansker	Kan ikke
Se på fjernsyn	☐	☐	☐	☐
Lytte til radio	☐	☐	☐	☐

Arbeidsevne				
I hvilken grad er din evne til å utføre ditt vanlige arbeid nedsatt akkurat i dag?				
☐ Ubetydelig nedsatt	☐ Ikke særlig nedsatt	☐ Middels nedsatt	☐ Mye nedsatt	☐ Svært mye nedsatt

§ 6-3 Grunnstønad

Grunnstønad ytes til et medlem som på grunn av varig sykdom, skade eller lyte, har **nødvendige ekstraavgifter**

- a) til drift av tekniske hjelpemidler
 - b) til transport, herunder drift av medlemmets bil
 - c) til hold av førerhund
 - d) til teksttelefon og i særlige tilfeller til vanlig telefon
 - e) ved bruk av proteser, støttebandasje o.l.
 - f) på grunn av fordyret kosthold ved nødvendig spesialdiett som er vitenskapelig dokumentert og alminnelig anerkjent i medisinsk praksis for den aktuelle diagnosen
 - g) som følge av slitasje på klær og sengetøy
 - h) til hold av servicehund gitt med hjemmel i forskrift
-
- Grunnstønad til dekning av utgifter til transport ytes bare når vilkårene for rett til stønad er oppfylt **før fylte 70 år**

§ 6-4 Hjelpestønad

Hjelpestønad ytes til et medlem som på grunn av varig sykdom, skade eller lyte, har behov for **særskilt tilsyn og pleie**. Hjelpestønad gis bare dersom det foreligger et privat pleieforhold. Likestilt med et privat pleieforhold er tilsyn og pleie av et barn som er plassert i et fosterhjem etter barnevernloven¹ § 4-14.

Det er et vilkår for rett til hjelpestønad at hjelpebehovet har et omfang som kan svare til et vederlag på minst samme nivå som den fastsatte satsen for hjelpestønad.

Hjelpestønad til et barn gis bare for omsorgs- og pleiebehov som friske barn i samme alder ikke har.

En person som er blind eller har så dårlig syn at vedkommende ikke kan rettlede seg ved hjelp av synet, anses for å fylle vilkårene for rett til hjelpestønad.

Dersom det kan være adgang til både hjelpestønad og kommunal omsorgsstønad,² anvendes hjelpestønad først. Kommunen kan ta hensyn til hjelpestønaden ved tildeling og utmåling av omsorgsstønaden

§ 10-6 Stønad til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet

- Når et medlem har fått sin funksjonsevne i dagliglivet vesentlig og varig nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte, ytes det stønad etter § 10-7.
- Stønaden ytes i forbindelse med tiltak som er nødvendige og hensiktsmessige for å bedre medlemmets funksjonsevne i dagliglivet eller for at vedkommende skal kunne bli pleid i hjemmet.

Det ytes stønad etter § 10-7 til et medlem som på grunn av sykdom, skade eller lyte

- a) har fått sin evne til å utføre inntektsgivende arbeid varig nedsatt, eller
- b) har fått sine muligheter til å velge yrke eller arbeidsplass vesentlig innskrenket.

§ 10-7 Stønadsformer

- Et medlem¹ som fyller vilkårene i § 10-5 eller § 10-6, kan få stønad i form av utlån av, tilskott til eller lån til
 - a) hjelpemidler, herunder skolehjelpemidler med unntak av læremidler,
 - b) høreapparat,
 - c) grunnmønster til søm av klær,
 - d) førerhund,
 - e) lese- og sekretærhjelp for blinde og svaksynte,
 - f) tolkehjelp for hørselshemmede,
 - g) tolke- og ledsagerhjelp for døvblinde,
 - h) motorkjøretøy eller annet transportmiddel,
 - i) anskaffelse, vedlikehold og fornyelse av nødvendige og hensiktsmessige ortopediske hjelpemidler, brystproteser, ansiktsdefektproteser, øyepoteser og parykker.
- Til et medlem som fyller vilkårene i § 10-5, kan det også ytes stønad til ombygging av maskiner og tilrettelegging av fysisk miljø på arbeidsplassen.
- Til et medlem som fyller vilkårene i § 10-6, kan det også ytes tilskott til opplæringstiltak

§ 13-3 Yrkesskade

- Med yrkesskade menes en personskade, en sykdom eller et dødsfall som skyldes en arbeidsulykke som skjer mens medlemmet er yrkesskadedekket, se §§ 13-6 til 13-13.
- Som arbeidsulykke regnes en plutselig eller uventet ytre hending som medlemmet har vært utsatt for i arbeidet. Som arbeidsulykke regnes også en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommende arbeid.
- Belastningslidelser som over tid har utviklet seg i muskel-/skjelett-systemet, regnes ikke som yrkesskade. Det samme gjelder lidelser som har utviklet seg som følge av psykiske påkjenninger eller belastninger over tid.
- Som personskade regnes også skade på protese og støttebandasje

§ 13-4 Yrkessykdommer som likestilles med yrkesskade

Visse yrkessykdommer som skyldes påvirkning i arbeid, klimasykdommer og epidemiske sykdommer skal likestilles med yrkesskade. Departementet gir forskrifter om hvilke sykdommer som skal likestilles med yrkesskade.

Sykdom som angitt i forskriftene skal godkjennes som yrkesskade dersom:

- a) sykdomsbildet er karakteristisk og i samsvar med det som den aktuelle påvirkningen kan framkalle,
- b) vedkommende i tid og konsentrasjon har vært utsatt for den aktuelle påvirkningen i en slik grad at det er en rimelig sammenheng mellom påvirkningen og det aktuelle sykdomsbildet,
- c) symptomene har oppstått i rimelig tid etter påvirkningen, og
- d) det ikke er mer sannsynlig at en annen sykdom eller påvirkning er årsak til symptomene.

Det er et vilkår at påvirkningen som nevnt i bokstav b har skjedd mens vedkommende var yrkesskadedekket, se §§ 13-6 til 13-13

Problemområder Fastlege/NAV

- Tilbakedatering av sykmelding
- Sykmelding på enkeltstående behandlingsdager
- Bestridelse av sykmelding

Dette er områder der NAV ofte ser at det er mangelfull kunnskap om regelverket hos sykmeldende lege. Det skaper ekstra arbeid for både fastlegen og NAV, når NAV må be om tilleggsinformasjon for å vurdere om vilkårene for sykmelding er tilstede.

Tilbakedatering av sykmelding

- Kan bare gjøres når sykdom har vært til hinder for at pasienten kunne oppsøke lege på et tidligere tidspunkt.
- Psykisk sykdom som fører til manglende innsikt i egen situasjon, og manglende evne til å ivareta egne interesser, kan ofte godtas som grunn for tilbakedatering.
- Manglende kunnskap om regelverk hos pasienten («visste ikke at man måtte oppsøke lege»), er normalt ikke en grunn til å tilbakedatere sykmelding.
- Når pasienten tar kontakt, men får time først på et senere tidspunkt, godtas ofte tilbakedatering til tidspunktet for første kontakt.

Sykmelding på enkeltstående behandlingsdager

- Skal bare brukes når fraværet skyldes sykdom, og effekten av behandlingen forringes dersom pasienten returnerer til arbeid samme dag.
- Kan brukes hvis behandlingen varer hele arbeidsdagen.
- Fysikalsk behandling, gjennomføring av treningsopplegg under veiledning av fysioterapeut, godtas vanligvis ikke
- Skal ikke brukes hvis fraværet bare skyldes lang reisevei til behandlingsstedet.
- Behandling for psykisk sykdom, f.eks. samtalebehandling ved PTSD, kan være en grunn til å sykmelde på enkeltstående behandlingsdager.

Sykmelding på enkeltstående behandlingsdager

- Sykmelding på enkeltstående behandlingsdager skal ikke brukes ved kurs og andre forberedelser til overvektskirurgi.

Bestridelse av sykmelding

- Stadig flere arbeidsgivere bestrider grunnlaget for sykmelding. NAV blir da bedt om å vurdere saken. Som regel må NAV be legen om kopi av journalnotatet fra sykmeldingstidspunktet.
- Ofte ligger det en konflikt i bunnen av slike saker.
- En arbeidskonflikt er ubehagelig for de fleste. Legen må vurdere om det dreier seg om en normal reaksjon på en ubehagelig situasjon, eller om personen det gjelder er syk.
- Vurderer legen at det dreier seg om en normal reaksjon på en ubehagelig situasjon, skal det ikke skrives sykmelding.

Bestridelse av sykmelding

- Hva er en normal reaksjon på at leder ikke synes du gjør en tilfredsstillende jobb? Eller varsel om oppsigelse? Eller at du ikke kan avvikle ferie på det tidspunktet du ønsker?
- Dersom legen vurderer at personen det gjelder er syk, kan det være riktig å sykmelde. Årsaken til sykdom er ikke avgjørende. Dersom personen det gjelder har blitt syk av forhold på arbeidsplassen, kan sykmelding være riktig. Det er viktig at legen dokumenterer sin vurdering. Legen må regne med at journalnotatet blir vurdert hvis arbeidsgiver bestrider sykmeldingen.
- Ofte opplever NAV at journalnotatet bare inneholder en beskrivelse av selve konflikten på arbeidsplassen, uten at det går fram at personen det gjelder er syk.

Refleksjonsoppgave

- Kari er 25 år.
- Hun arbeider i en butikk.
- Hun forteller at det er vanskelige arbeidsforhold. Hun har nettopp vært i et møte der arbeidsgiver har gitt uttrykk for at hun ikke utfører sitt arbeid på en tilfredsstillende måte.
- Hun går direkte til fastlegen og beskriver at hun er lei seg, sover dårlig og har problemer med å konsentrere seg.
- Hun ber om en sykmelding.

Hvordan handtere du dette som fastlege?

Er vilkårene for sykmelding oppfylt?

Refleksjonsoppgave Kari 25

- Basert bare på opplysningene i kasuistikken er det ikke riktig å sykmelde i denne situasjonen.
- Tenk deg at Kari i kasuistikken har en lang historikk med behandlingstrengende angst og depresjon, og i utgangspunktet sliter med å fungere i hverdagen og på jobb. Møtet med sjefen utløser et angstanfall. Hvordan ville du da ha håndtert situasjonen?
- Denne typen saker kan være krevende å vurdere. Det er viktig at legen dokumenterer hvilke vurderinger som har blitt gjort.

Refleksjonsoppgave

- Rolf er 46 år
- Utdannet tømrer og har jobbet som dette siden han var 18 år.
- Har nå vært sykmeldt i 12 mnd. pga. skulderkapsulitt, «frozen shoulder», høyre skulder. Han er høyrehendt.
- Han vil søke AAP
- Hvordan håndterer du det som fastlege?

Refleksjonsoppgave Rolf

- Hvilken funksjonsnedsettelse har Rolf?
- Er Rolf arbeidsufør til ethvert arbeid?
- Ta stilling til om det er sannsynlig om Rolf skal tilbake til tidligere jobb, han trenger bare mer tid, i så fall kan sykepengeerstatning være en løsning. Hvis det forventes at han er tilbake i full jobb innen 6 mnd. kan NAV innvilge AAP som sykepengeerstatning i 6 mnd.
- Alternativt kan omskolering vurderes; takstmann, ta teknisk fagskole eller påbygg av kompetanse for å kunne utføre anbudsoppgaver, prosjektering. Dvs. bygge videre på den kompetansen han allerede har. Da kan AAP være riktig ytelse.
- Be Rolf kontakt sin veileder i NAV for en samtale.

Refleksjonsoppgave Kari 58

- Kari er 58 år gammel.
- Utdannet helsefagarbeider, arbeidet 60% før hun ble syk.
- Hun fikk for 9 mnd. siden en akutt hjerneblødning. Dette har medført redusert førlighet på den ene siden, og noe balanseproblemer.
- Hun ønsker å søke uføretrygd.
- Hvordan håndterer du det som fastlege?

Refleksjonsoppgave Kari 58

- Hvilken funksjonsnedsettelse foreligger?
- Det er ganske tidlig å vurdere hvor store problemer Kari til slutt vil ha etter hjerneblødningen.
- Det kan være for tidlig å vurdere hvor stor hennes varige funksjonsnedsettelse vil bli – og noe tidlig å søke uføretrygd.
- Kari bør kanskje også forsøke seg noe i arbeidsrettet aktivitet. Kanskje en tilpasset jobbsituasjon?
- Be Kari kontakte sin veileder i NAV for en samtale.

Refleksjonsoppgave Ole

- Ole er 50 år
- Han har ingen formell utdanning etter grunnskolen
- Han har jobbet noe med telefonsalg og i butikk
- Han jobber nå på et lager, med mange tunge løft.
- Han har vært sykmeldt i 8 uker pga. ryggsmarter
- MR viser moderate degenerative forandringer i LS columna.
- Arbeidsgiver har ingen mulighet til å tilrettelegge arbeidet
- Ole ønsker å forlenge sykmeldingen 1 mnd. Han ser egentlig ikke for seg at han kan klare å komme tilbake til denne jobben.
- Hvordan håndterer du dette som fastlege?

Refleksjonsoppgave Ole

- Det er lite sannsynlig at Ole kan fortsette med tungt fysisk arbeid på lager. Å forlenge sykmelding uten at det foreligger noen plan for videre utredning eller behandling er ingen god løsning.
- Her bør legen vurdere friskmelding til arbeidsformidling.
- Ole må da si opp sin stilling, men kan få sykepenges i inntil 12 uker, til han har skaffet seg annet arbeid.
- Ole har erfaring fra annet arbeid, som er mindre fysisk krevende.
- Drøft med veileder i NAV